

"Usulüddin imamları" ne demektir, kimlerdir? Risaleleri bu bağlamda nasıl değerlendirirsiniz?

(Usulü'd-Din) İlm-i Kelam: Allah'ın varlığını ve birliğini akli deliller ile ispat etmeye çalışan bir ilim dalıdır. Konusu Allah'ın zatı ve sıfatlarıdır. Bunun yanında inanca dair konuları da inceler.

İmam Taftazani, kelam ilminin gayesini, kesin delillerle dini akideleri bilme şeklinde tarif ediyor. Bu hususlara çalışan İslâm allâmelerine "*mütekellimîn*" yani ilm-i kelam alimleri denir. Üstad Hazretleri bir usulü'd-din alimidir, Risale-i Nurlar ise bir usul-üd-din tefsiridir.

Kelam ilmini bir ağaca benzetirsek, bu ağacın en son ve en mükemmel meyvesi Risale-i Nurlardır. Risale-i Nurlar ilm-i kelam tarihi sürecinin bir birikimi ve en son mahsulüdür, diyebiliriz. Nasıl maddi ilimlerde terakki ve tekemmül tedricen, yani yavaş yavaş gelişir ve mükemmel bir hal alır ise, aynı şekilde İmam Azam ile temeli atılan ve İmam Eşari ve Maturidi ile sistemleştirilen ve Fahu Razi ile terakki eden ve İmam Gazali ile kabuk değiştiren kelam ilmi, Risale-i Nurlar ile en son ve en mükemmel halini almıştır diyebiliriz.

Risale-i Nurların kelam ilmine kattığı en büyük değer, Kur'anî deliller olan **inayet ve ihtira** delillerinin yeniden ve mükemmelen ihya edilmesidir. Malum olduğu üzere, klasik kelamda felsefi deliller olan **devir ve teselsül** ön plandadır ki, bu deliller hakiki huzuru ve marifeti tam temin edemiyor. Risale-i Nurlar ihtira ve inayet delilleri ile her şey üstünde marifeti ve huzuru göstererek, sağlam ve tahkiki bir imanı ders veriyor.

Kur'an ve kelam ilminin farkına Üstad Hazretleri şu şekilde işaret ediyor:

"Bazı Sözlerde ulema-i ilm-i kelâmın mesleğiyle, Kur'ân'dan alınan minhâc-ı hakikînin farkları hakkında şöyle bir temsil söylemişiz ki: Meselâ, bir su getirmek için, bazıları küngân (*su borusu*) ile uzak yerden, dağlar altında kazar, su getirir. Bir kısım da, her yerde kuyu kazar, su çıkarır. Birinci kısım çok zahmetlidir, tıkanır, kesilir. Fakat her yerde kuyuları kazıp su çıkarmaya ehil olanlar, zahmetsiz herbir yerde suyu buldukları gibi, aynen öyle de:"

"Ulema-i ilm-i kelâm, esbabı, nihayet-i âlemde teselsül ve devrin muhaliyetiyle kesip, sonra Vâcibü'l-Vücudun vücudunu onunla ispat ediyorlar. Uzun bir yolda gidiliyor. Amma Kur'ân-ı Hakîmin minhâc-ı hakikîsi ise, her yerde suyu buluyor, çıkarıyor. Herbir âyeti, birer asâ-yı Mûsâ gibi, nereye vursa âb-ı hayat fışkırtıyor. وَفِي كُلِّ شَيْءٍ لَّهُ

ى أَنَّهُ وَاجِدِيَّةٌ تَدُلُّ عَلَى düsturunu herşeye okutturuyor."

"Hem iman yalnız ilim ile değil; imanda çok letâifin hisseleri var. Nasıl ki, bir yemek mideye girse, o yemek muhtelif âsâba, muhtelif bir surette inkısam edip tevzi olunuyor. İlimle gelen mesâil-i imaniye dahi, akıl midesine girdikten sonra, derecâta göre ruh, kalb, sır, nefis, ve hâkezâ, letâif kendine göre birer hisse alır, masseder. Eğer onların hissesi olmazsa noksandır. İşte, Muhyiddin-i Arabî, Fahreddin Râzî'ye bu noktayı ihtar ediyor."⁽¹⁾

Son olarak, Risale-i Nurlar bu zamanda Kur'an mesleği üzerine gidiyor. Risale-i Nurların kökü kelim ilmi olsa da, muhteva ve usul bakımından Kur'an'ın tarzı olan sahabe mesleği üzerine gidiyor ve bu tarzı bu zamanda hakkı ile temsil ediyor.

(1) bk. [Mektubat, Yirmi Altıncı Mektup, Dördüncü Mebhas.](#)